

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL A. M. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2017 m. kovo 29 d. Nr. 242-130
Vilnius

Lietuvos bankas gavo A. M. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas ir draudikas sudarė nuo 2015 m. spalio 9 d. iki 2016 m. spalio 8 d. galiojančią transporto priemonių draudimo sutartį (*duomenys neskelbtini*), kuria buvo apdrausta transporto priemonė „Lexus LS 460“. 2016 m. spalio 7 d. pareiškėjas draudikui pateikė pranešimą apie 2016 m. spalio 7 d. įvykį, kurio metu, sugadinus transporto priemonės „Lexus LS 460“ durelių spyną, buvo įsilaužta į automobilį ir pavogtas valdymo blokas su apdailos detalėmis. Kadangi prieš sudarydamos draudimo sutartį sutarties šalys susitarė dėl draudimo sutarties sąlygos „remontas organizuojamas draudiko pasirinkimu“ taikymo, draudikas pareiškėjui pateikė remonto įmonių, galinčių atkurti apdraustą automobilį iki būklės, buvusios prieš 2016 m. spalio 7 d. įvykį, sąrašą.

Draudikas 2016 m. spalio 18 d. parengė žalos sąmatą, joje nurodyta, kad pareiškėjo patirtas nuostolis, išskaičiavus draudimo sutarčiai taikytiną 10 procentų išskaitą, sudaro 1 286,26 Eur. Pareiškėjas kreipimesi į Lietuvos banką nurodė, kad, atsižvelgdamas į tai, kad draudiko apskaičiuotų transporto priemonės „Lexus LS 460“ remonto išlaidų nepakako šio automobilio būklei, buvusiai iki 2016 m. spalio 7 d. įvykio, atkurti, o draudiko rekomenduotos remonto įmonės atsisakė remontuoti transporto priemonę „Lexus LS 460“, nes nepavyko rasti 2016 m. spalio 7 d. įvykio metu pavogtoms detalėms analogiškų transporto priemonės dalių, kreipėsi į turto vertintoją dėl automobiliui padarytos žalos įvertinimo. Vadovaudamasis kilnojamojo turto vertintojo G. V. sudaryta Transporto priemonės vertinimo pažyma, pareiškėjas teigė, kad transporto priemonės atkūrimo išlaidos sudaro 5 863,38 Eur (be PVM).

Draudikas 2017 m. sausio 9 d. raštu pareiškėją informavo, kad priėmė sprendimą pareiškėjui dėl 2016 m. spalio 7 d. įvykio išmokėti 3 042,90 Eur draudimo išmoką. Remiantis Lietuvos bankui pateiktais dokumentais ir paaiškinimais, nustatyta, kad draudikas, apskaičiuodamas nuostolio dydį, vadovavosi Transporto priemonių draudimo taisyklių Nr. 021 (2012 m. lapkričio 28 d. redakcija, galioja nuo 2013 m. sausio 1 d.) 1.21 papunkčiu, kuriame nustatyta, kad transporto priemonė laikoma sunaikinta, jeigu jos remontas negalimas dėl techninių priežasčių arba ekonominiu požiūriu nėra tikslingas. Transporto priemonę remontuoti ekonomiškai netikslinga, jei būtinosios remonto išlaidos yra lygios arba viršija transporto priemonės rinkos vertės draudžiamą įvykio dieną ir liekanų vertės skirtumą. Remiantis Taisyklių 9.8 papunkčiu, pažymėtina, kad transporto priemonės sunaikinimo atveju nuostolio dydis apskaičiuojamas iš automobilio rinkos vertės atėmus transporto priemonės liekanų vertę.

Draudikas nurodė, kad transporto priemonės „Lexus LS 460“ rinkos vertė yra 10 805 Eur, liekanų vertė – 7 433 Eur (nuostolis, apskaičiuotas pagal automobilio rinkos ir likutinės verčių skirtumą, – 3 372 Eur). Draudikas pabrėžė, kad į mokamą draudimo išmoką taip pat įskaičiuojamos 3 parų automobilio saugojimo išlaidos (9 Eur), todėl nuostolio suma sudaro

3 381 Eur. Kadangi draudimo sutarties šalys susitarė dėl 10 procentų išskaitos taikymo, draudikas nurodė, kad mokėtina draudimo išmoka yra 3 042,90 Eur.

Pareiškėjas nesutinka su draudiko apskaičiuotos draudimo išmokos dydžiu ir teigia, kad turto vertinimo ataskaitos duomenys pagrindžia, kad transporto priemonės „Lexus LS 460“ remontas yra tikslingas, nes automobilio remonto išlaidos neviršija 75 procentų transporto priemonės rinkos vertės. Pareiškėjo teigimu, draudikas, siekdamas nustatyti nuostolio dydį, nepagrįstai taikė Taisyklių 1.21 papunktį, nes nuostolis turėjo būti skaičiuojamas pagal Taisyklių 9.7 papunkčio sąlygas.

Pareiškėjas taip pat teigė, kad Taisyklių 1.21 papunkčio nuostata prieštarauja Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo (toliau – Draudimo įstatymas) 91 straipsnio 4 daliai, kurioje nurodyta, kad pagal transporto draudimo sutartį, kaip nuostolių draudimo sutartį, draudikas įsipareigoja įvykus draudžiamajam įvykiui draudėjui išmokėti draudimo išmoką, lygią patirtiems nuostoliams. Pareiškėjo teigimu, Taisyklių 1.21 papunkčio nuostata riboja draudėjo, apdraudusio savo turtinį interesą, teisę į pagrįstą nuostolių atlyginimą. Be to, pareiškėjo teigimu, Taisyklių 1.21 papunkčio nuostata prieštarauja Kelių transporto priemonių vertinimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu 2000 m. balandžio 17 d. Nr. 120 / 2000 m. balandžio 14 d. Nr. 101, (toliau – Tvarka) 26.4 papunkčiui, nustatančiam, kad transporto priemonių vertintojas daro išvadą dėl transporto priemonės atkuriamojo remonto tikslingumo, kai atkūrimo (remonto) išlaidų ir prekinės vertės netekimo suma didesnė nei transporto priemonės vardinė rinkos vertė prieš sugadinimą.

Pareiškėjas pabrėžė, kad tarp jo ir draudiko sudaryta draudimo sutartis yra vartojimo sutartis, todėl, sprendžiant dėl draudimo sutarties sąlygų teisėtumo, būtina įvertinti, ar jos nepažeidžia šalių interesų pusiausvyros vartotojo nenaudai. Pareiškėjas teigė, kad nagrinėjamu atveju turi būti taikomos Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.193–195 straipsniuose įtvirtintos bendrosios sutarčių aiškinimo taisyklės ir Taisyklių 1.21 papunkčio sąlyga turi būti aiškinama jo, kaip vartotojo, naudai.

Pareiškėjas taip pat nurodė, kad draudikas, apskaičiuodamas draudimo išmoką, nepagrįstai vadovavosi Taisyklių 10.1.8 papunkčiu, kuriame nustatyta, kad draudikas įsipareigoja papildomai atlyginti būtinas transporto priemonės saugojimo išlaidas, bet ne ilgiau kaip už tris paras. Pareiškėjas tvirtino, kad transporto priemonė „Lexus LS 460“ buvo saugoma iki bus gauti atsakymai iš draudiko rekomenduotų remonto įmonių dėl automobilio remonto. Pareiškėjas nuomone, nagrinėjamu atveju turi būti taikomos Taisyklių 10.1.9 papunkčio sąlygos: draudėjui turi būti atlyginamos būtinos ir tikslingos išlaidos, atsiradusios siekiant sumažinti nuostolį ar jo išvengti, ar vykdant kitus teisėtus draudiko reikalavimus. Pareiškėjas pabrėžė vykdęs nurodymus kreiptis į draudiko rekomenduotas remonto įmones ir teigė, kad automobilis turėjo būti saugomas, siekiant išvengti didesnių nuostolių.

Be to, pareiškėjas pabrėžė, kad draudikas nepagrįstai neatlygino 120 Eur turto vertinimo samdymo išlaidų, nes jas pareiškėjas patyrė, siekdamas įrodyti transporto priemonei „Lexus LS 460“ per 2016 m. spalio 7 d. įvykį padarytos žalos dydį. Pareiškėjas nurodė, kad, pagal CK 6.249 straipsnio 4 dalies 2 punktą, be tiesioginių nuostolių ir negautų pajamų, į nuostolius turi būti įskaičiuojamos protingos išlaidos, susijusios su žalos įvertinimu.

Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, pareiškėjas Lietuvos banko prašė įpareigoti draudiką pakeisti Taisyklių 1.21 papunkčio sąlygą, taip pat įvertinti, ar draudikas pagrįstai taikė 10 procentų išskaitą, apskaičiuodamas draudimo išmoką, atlyginančią transporto priemonės saugojimo išlaidas, ir rekomenduoti draudikui išmokėti pareiškėjui papildomą 2 444,14 Eur draudimo išmoką, kuri visiškai atlygintų turto vertintojo nustatytas transporto priemonės „Lexus LS 460“ remonto išlaidas (5 863,38 Eur), išskaičiuojant 10 procentų išskaitą, atlygintų 90 Eur automobilio saugojimo išlaidas ir 120 Eur turto vertintojo samdymo išlaidas.

Draudikas atsiliepė dėl pareiškėjo kreipimesi nurodytų aplinkybių ir pateikto reikalavimo pagrįstumo pabrėžė, kad draudimo sutarties šalys, sudarydamos draudimo sutartį, aiškiai susitarė dėl draudžiamąjį įvykiu metu apdraustai transporto priemonei padarytos žalos nustatymo tvarkos. Draudikas nurodė, kad nagrinėjamu atveju, nustatant nuostolį, Taisyklių 9.6.1

papunkčio sąlygos nebuvo taikomos, nes jos reglamentuoja automobilio remonto išlaidų apskaičiavimo tvarką, t. y. jos taikomos tik tada, kai automobilį yra tikslinga remontuoti. Kai nustatoma, kad transporto priemonė dėl draudžiamojo įvykio yra sunaikinta, nuostoliai apskaičiuojami pagal Taisyklių 9.8 papunkčio sąlygas.

Draudikas nuomone, pareiškėjas nepagrįstai teigia, kad Taisyklių 1.21 papunkčio sąlyga prieštarauja Tvarkos ir Draudimo įstatymo nuostatomis, nes Tvarkos nuostatos taikomos išimtinai tik turto vertintojams ir jos nėra privalomos draudikui. Draudikas mano, kad Taisyklių 1.21 papunktyje nustatytas nuostolio apskaičiavimo būdas atitinka CK 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą. Draudikas pabrėžė, kad, draudėjui išmokėjus draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal transporto priemonės rinkos vertės ir likutinės vertės skirtumą, ir draudėjui pagal aukciono būdu pasiūlytą kainą pardavus automobilio likučius, išmokėtos draudimo išmokos dydis yra lygus draudžiamo objekto vertei.

Draudikas teigia užtikrinęs Draudimo įstatymo 92 straipsnio 2 dalyje įtvirtintus viešo supažindinimo su draudimo taisyklėmis reikalavimus, todėl draudėjas, prieš sudarydamas draudimo sutartį, turėjo galimybę susipažinti su Taisyklių 1.21 papunkčio sąlyga ir siūlyti šią sąlygą pakeisti, susitariant dėl individualių draudimo sutarties sąlygų taikymo, tačiau, prieš sudarydamas draudimo sutartį, pareiškėjas nekėlė klausimo dėl Taisyklių 1.21 papunkčio sąlygos atitikties teisės aktams ir vartotojo teisėms bei interesams. Draudikas remiasi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. vasario 20 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-58/2012, suformuota praktika, kad papildoma vartotojams suteikiama apsauga nereiškia, kad vartotojai gali vykdyti ne visas prievoles arba naudotis jiems suteiktomis vartotojų apsaugos priemonėmis, siekiant nesąžiningai išvengti laisva valia priimtų prievolių vykdymo.

Paaiškinimuose dėl nustatyto 2016 m. spalio 7 d. įvykyje padaryto nuostolio pagrįstumo draudikas nurodė, kad pareiškėjas nesutiko, kad keičiamos transporto priemonės „Lexus LS 460“ detalės būtų vertinamos pagal devėtų automobilio detalių kainas, nors Taisyklių 9.6.1.1 papunktyje nustatyta, kad būtinos automobilio remonto išlaidos gali būti skaičiuojamos pagal draudiko nurodytus naudotų detalių įkainius. Pareiškėjas draudikui nurodė, kad devėtų transporto priemonės „Lexus LS 460“ „detalių paieška rinkoje yra apsunkinta“, todėl pateikė prašymą būtinąsias automobilio remonto išlaidas apskaičiuoti pagal naujų originalių transporto priemonės „Lexus LS 460“ detalių kainas, taikant šioms detalėms nuvertinimo normas.

Atsižvelgdamas į pareiškėjo prašymą, draudikas būtinąsias automobilio remonto išlaidas apskaičiavo pagal naujų originalių transporto priemonės „Lexus LS 460“ detalių kainas ir nustatė, kad transporto priemonės remontas nėra tikslingas, nes automobilio remonto išlaidos (be PVM) sudarytų 6 089,62 Eur. Siekdamas pagrįsti savo teiginius, kad transporto priemonę „Lexus LS 460“ nėra ekonomiškai tikslinga remontuoti, draudikas remiasi 2017 m. vasario 9 d. remonto įmonės UAB „Mototoja“ sudaryta transporto priemonės „Lexus LS 460“ remonto sąmata, kurioje nurodyta, kad, būtinąsias automobilio remonto išlaidas skaičiuojant pagal naujų originalių detalių kainas, automobilio remonto išlaidos sudarytų 22 965,74 Eur be PVM. Draudikas teigimu, nuvertinus keičiamas automobilio dalis dėl nusidėvėjimo, automobilio remonto išlaidos sudarytų 8 444,04 Eur. Įvertinęs UAB „Mototoja“ nustatytas automobilio remonto kainas, draudikas nusprendė, kad transporto priemonės „Lexus LS 460“ remontas nėra tikslingas atsižvelgiant ne tik į Taisyklių 1.21 papunkčio sąlygas, tačiau ir į Tvarkos 26.4 papunkčio nuostatas.

Vadovaudamasis rinkos tyrimu ir atsižvelgdamas į pareiškėjo pateiktos turto vertinimo ataskaitos duomenis, draudikas nustatė, kad transporto priemonės „Lexus LS 460“ rinkos vertė yra 10 805 Eur. Transporto priemonės „Lexus LS 460“ likutinė vertė (7 433 Eur) buvo apskaičiuota pagal automobilio pardavimo aukciono būdu kainas. Atsižvelgiant į draudiko nustatytą automobilio rinkos ir likutinę verčių skirtumą, buvo apskaičiuotas 3 372 Eur pareiškėjo dėl 2016 m. spalio 7 d. įvykio patirto nuostolio dydis.

Paaiškinimuose dėl draudimo sutartyje įtvirtintos 10 procentų išskaitos taikymo draudikas pabrėžė, kad draudimo liudijime nurodyta dėl draudžiamojo įvykio „vagystė“ taikoma išskaita yra išskaičiuojama, išmokant draudimo išmoką, kuri atlygina ne tik nuostolį dėl transporto priemonės sunaikinimo, bet ir kitus papildomus nuostolius, prie kurių priskirtinos ir apdrausto

automobilio saugojimo išlaidos. Be to, draudikas nurodė, kad transporto priemonės „Lexus LS 460“ saugojimo išlaidos buvo apskaičiuotos pagal draudimo sutarties sąlygas ir draudikui nebuvo pagrindo taikyti Taisyklių 10.1.9 papunkčio nuostatų.

Paaiškinimuose dėl atsisakymo atlyginti 120 Eur turto vertintojo samdymo išlaidas draudikas nurodė, kad jos nepriskirtinos prie draudimo sutartyje nurodytų atlygintinų išlaidų. Draudikas pabrėžė nesivadovavęs pareiškėjo pateikta turto vertinimo ataskaita, kaip pareiškėjo nurodyta įrodinėjimo priemone, nors, pareiškėjo teigimu, nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidos turi būti įskaičiuotos į dėl 2016 m. spalio 7 d. įvykio patirtą pareiškėjo nuostolį. Draudiko teigimu, pareiškėjas į turto vertintoją kreipėsi draudikui dar nepriėmus galutinio sprendimo dėl draudimo išmokos dydžio. Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, draudikas konstatavo neturįs pagrindo atlyginti turto vertintojo samdymo išlaidų.

Apibendrinamas atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi nurodytas aplinkybes, draudikas teigė, kad pareiškėjo reikalavimas išmokėti papildomą 2 444,14 Eur draudimo išmoką yra nepagrįstas.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad šalių ginčas kyla dėl Taisyklių 1.21 papunkčio sąlygos Transporto priemonių draudimo sutarčiai (draudimo liudijimas Nr. 104255155) taikymo, draudimo išmokos apskaičiavimo pagrįstumo, transporto priemonės „Lexus LS 460“ saugojimo išlaidų atlyginimo, procentinės išskaitos, apskaičiuojant draudimo išmoką dėl vagystės, taikymo ir 120 Eur turto vertinimo samdymo išlaidų atlyginimo.

Dėl Taisyklių 1.21 papunkčio sąlygos taikymo draudimo sutarčiai

Vertinant ginčo šalių paaiškinimus, pažymėtina, kad CK 6.189 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. CK 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas: šalys turi teisę laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams.

Svarbu pažymėti, kad transporto priemonių draudimo sutartis (*duomenys neskelbtini*) yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis CK 6.156 straipsnio 1 dalies nuostatomis, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Nuo pasirinktos draudimo apsaugos priklauso draudikui mokamo atlyginimo už prisiimtus įsipareigojimus, t. y. draudimo įmokos, dydis. Kasacinio teismo praktikoje yra nurodyta, kad draudimo sutartimi draudimo objektui teikiama draudimo apsauga nėra absoliuti – draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. kovo 13 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012; 2009 m. birželio 15 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-32/2009; 2013 m. balandžio 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-215/2013). Jeigu sutarties sąlygos yra parengtos aiškiai ir suprantamai, jos neturi būti aiškinamos plečiamai, priešingu atveju būtų nepagrįstai išplečiami draudiko prisiimti įsipareigojimai.

Pareiškėjas mano, kad Taisyklių 1.21 papunkčio nuostata standartinėse draudimo sutarties sąlygose buvo įtvirtinta pažeidžiant CK 6.156 straipsnio 1 dalyje nurodytą sutarčių laisvės principą, nes ji prieštarauja Draudimo įstatymo 91 straipsnio 4 dalies ir Tvarkos 26.4 papunkčio nuostatoms.

Draudimo įstatymo 91 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad nuostolių draudimo sutartys yra

turto draudimo, civilinės atsakomybės draudimo, taip pat sveikatos draudimo sutartys, pagal kurias draudikas įsipareigoja įvykus draudžiamajam įvykiui išmokėti draudimo išmoką, lygią patirtiems nuostoliams. Pareiškėjo nuomone, draudiko išmokamas automobilio rinkos ir likutinių verčių skirtumas nelaikytinas draudėjo dėl draudžiamąjo įvykio patirtais nuostoliais, todėl draudimo sutartyje įtvirtintas nuostolių dėl transporto priemonės nustatymo būdas riboja draudėjo teisę į pagrįstą nuostolių atlyginimą.

Atsižvelgiant į turto draudimo sutarčių, prie kurių priskiriamos savanoriškojo transporto priemonių draudimo sutartys, kompensacinę paskirtį, pažymėtina, kad turto draudimo teisiniuose santykiuose yra įgyvendinamas CK 6.251 straipsnyje įtvirtintas visiško nuostolių atlyginimo principas, kuris iš esmės reiškia, kad žalos atlyginimu turi būti siekiama grąžinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia ir tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustačius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, lieka iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės. Kai nustatytas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015).

Paaiškinimuose dėl Taisyklių 1.21 papunktyje įtvirtintų nuostolio apskaičiavimo sąlygų atitikties CK 6.251 straipsnyje įtvirtintam visiško nuostolių atlyginimo principui draudikas nurodė, kad, Taisyklių 1.21 papunkčio sąlygas sistemiskai aiškinant su Taisyklių 9.8 papunkčio nuostatomis, darytina išvada, kad, draudėjui išmokėjus pagal apdrausto automobilio rinkos ir likutinės verčių skirtumą apskaičiuotą draudimo išmoką, draudėjas grąžinamas į iki draudžiamąjo įvykio buvusią padėtį, nes, draudėjui realizavus automobilio likučius, draudimo išmoka yra lygi apdrausto automobilio vertei (draudimo sumai).

Vertinant draudiko nurodytas aplinkybes, pažymėtina, kad Teismų praktikos taikant įstatymus dėl atlyginimo turtinės žalos, padarytos eismo įvykio metu, apibendrinimo apžvalgoje, aprobuotoje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Teisėjų senato 2000 m. birželio 16 d. nutarimu Nr. 27, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo, kad transporto priemonės pripažinimas sunaikinta (ekonomiškai netikslinga remontuoti) nereiškia fizinio šio objekto išnykimo. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas taip pat pažymėjo, kad automobilį pripažinus ekonomiškai netikslingu remontuoti, automobilio vardinės vertės prieš eismo įvykį ir likutinės vertės po įvykio skirtumas sudaro atlygintinus nukentėjusiojo nuostolius. Teismas pabrėžė, kad toks žalos apskaičiavimas užtikrina realų nuostolių atlyginimą nukentėjusiajam ir orientuoja žalos prievolinių santykių dalyvius vykdyti žalos atlyginimo prievolę racionaliai ir ekonomiškai ir neleidžia nukentėjusiajam pagerinti savo turtinės padėties labiau už tą, kuri buvo iki jo teisių pažeidimo.

Kadangi apdraustą transporto priemonę pagal Taisyklių 1.21 papunkčio sąlygas pripažinus sunaikinta draudėjui paliekama teisė pasinaudoti automobilio likučiais (remontuoti, nors ir esant netikslingam remontui, realizuoti likusias dalis ar pan.), darytina išvada, kad, draudimo išmoką apskaičiavus iš transporto priemonės rinkos vertės išskaičiuojant draudėjui paliktą realizuoti automobilio likučių sumą, nustatyta draudimo išmoka atitinka CK 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą. Todėl nagrinėjamu atveju nėra pagrindo teigti, kad draudimo sutartyje įtvirtintos nuostolio dėl transporto priemonės sunaikinimo atlyginimo sąlygos prieštarauja pareiškėjo nurodytoms Draudimo įstatymo 91 straipsnio 4 dalies nuostatomis, įpareigojančioms draudiką išmokėti draudėjui jo patirtiems nuostoliams lygią draudimo išmoką, įvykus draudžiamajam įvykiui.

Vertinant pareiškėjo teiginius, kad Taisyklių 1.21 papunktyje įtvirtintos apdrausto automobilio pripažinimo sunaikintu sąlygos prieštarauja Tvarkos 26.4 papunkčio nuostatomis, pažymėtina, kad savanoriškojo draudimo sutartinius teisinius santykius reglamentuojančiuose teisės aktuose – Draudimo įstatyme ir CK – nėra įtvirtinta imperatyvių nuostatų, numatančių, kad draudikas, priimdamas sprendimą dėl transporto priemonių draudimu apdraustų transporto priemonių pripažinimo sunaikintomis, privalo vadovautis Tvarkos 26.4 papunkčiu. Be to, pažymėtina, kad draudimo sutartyje taip pat nėra įtvirtinto reikalavimo draudikui apskaičiuojant dėl draudžiamąjo įvykio padarytų nuostolių dydį vadovautis Tvarkos nuostatomis. Darytina

išvada, kad pareiškėjo ginčijama Taisyklių 1.21 papunkčio sąlyga neprieštarauja įstatymams ir kitoms ginčo šalių sutartoms draudimo sutarties sąlygoms.

Vertinant pareiškėjo teiginius, kad Taisyklių 1.21 papunkčio sąlyga pažeidžia draudimo sutarties šalių interesų pusiausvyrą pareiškėjo nenaudai, todėl ji pareiškėjui neturi būti taikoma, pažymėtina, kad, remiantis CK 6.156 straipsnyje įtvirtintu sutarties laisvės principu ir sutarties, kaip šalių susitarimo, samprata, sutarties šaliam gali būti privalomos tik tos sutarties sąlygos, su kuriomis ji sutiko, t. y. dėl kurių ji išreiškė savo valią. CK 6.185 straipsnio 2 dalis ir 6.992 straipsnio 1 dalis nustato, kad standartinės sutarties sąlygos yra kitai šaliai privalomos, jeigu buvo sudaryta tinkama galimybė su tomis sąlygomis susipažinti. CK 6.992 straipsnio 2 dalis įpareigoja draudiką sudaryti sąlygas suinteresuotiems asmenims viešai susipažinti su draudimo rūšies taisyklėmis, o prieš sudarant draudimo sutartį – įteikti jų kopijas draudėjui. Draudimo įstatymo 92 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas reikalavimas draudimo taisykles paskelbti draudimo įmonės interneto svetainėje.

Nagrinėjamu atveju nebuvo nustatyta aplinkybių, kad supažindinimo su Taisyklėmis reikalavimai nebuvo vykdomi. Be to, pažymėtina, kad transporto priemonių draudimo liudijime nurodyta, kad draudėjas, pasirašydamas draudimą liudijimą ir (arba) sumokėdamas draudimo įmoką, patvirtina, kad buvo supažindintas su draudimo sutarties sąlygomis ir jam buvo įteikta jų kopija. Pareiškėjas neginčija supažindinimo su standartinėmis draudimo sutarties sąlygomis aplinkybių ir draudimo įmokos sumokėjimo bei Taisyklių įteikimo fakto. Atsižvelgiant į tai ir įvertinus aplinkybę, kad draudėjas draudimo sutarties pagrindu siekia savo reikalavimo dėl papildomos draudimo išmokos mokėjimo patenkinimo, nėra pagrindo teigti, kad Taisyklėse įtvirtintos draudimo sutarties sąlygos draudėjui neturi būti taikomos.

Kadangi tarp pareiškėjo ir draudiko sudaryta draudimo sutartis yra vartojimo sutartis, todėl, be draudėjo supažindinimo su draudimo sutarties sąlygomis reikalavimų vykdymo, draudikui keliami reikalavimai užtikrinti standartinių draudimo sutarties sąlygų teisinį apibrėžtumą ir jų suderinamumą, pateiktas sąvokas kiek įmanoma aiškiau atskleidžiant ir konkretizuojant (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. kovo 16 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-152/2007; 2008 m. sausio 25 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-45/2008). Jeigu sutarties sąlygos vis dėlto suformuluojamos neaiškiai, jos turi būti aiškinamos pagal CK 6.193–195 straipsniuose įtvirtintas bendrąsias sutarčių aiškinimo taisykles.

Remiantis CK 6.193–195 straipsnių nuostatomis, pažymėtina, kad sutartis turi būti aiškinama nustatant tikruosius sutarties šalių ketinimus, atsižvelgiant į sutarties sąlygų tarpusavio ryšį, sutarties esmę, tikslą, jos sudarymo aplinkybes, šalių derybas dėl sutarties sudarymo, šalių elgesį po sutarties sudarymo ir kitas reikšmingas aplinkybes. Esminiai sutarčių aiškinimo principai – nagrinėti tikruosius sutarties šalių ketinimus ir aiškinti sutartį sąžiningai – lemia būtinybę aiškinant sutarties sąlygas įvertinti sutarties šalių elgesį, jų subjektyvią nuomonę dėl sutarties sąlygų turinio ir tų sąlygų suvokimą sutarties sudarymo metu, tačiau kai šalių ketinimai nesutampa, būtina atsižvelgti ir į sutarties sąlygų lingvistinę reikšmę, nes sutarties teksto lingvistinė analizė gali padėti nustatyti, kurios šalies ketinimai atitinka sutarties lingvistinę prasmę (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. balandžio 4 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-146/2012; 2010 m. birželio 22 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-288/2010). Jeigu abejojama dėl sąvokų, kurios gali turėti kelias reikšmes, šioms sąvokoms priskiriama priimtinausia, atsižvelgiant į tos sutarties prigimtį, esmę bei jos dalyką, reikšmę. Kai abejojama dėl sutarties sąlygų, jos aiškinamos tas sąlygas pasiūliusios šalies nenaudai ir jas priėmusios šalies naudai. Visais atvejais sutarties sąlygos turi būti aiškinamos vartotojų naudai ir sutartį prisijungimo būdu sudariusios šalies naudai.

Taikant lingvistinės analizės metodą, vertintinas pareiškėjo reikalavimo pagrindą sudarančių draudimo sutarties nuostatų turinys, jų gramatinė išraiška, lingvistinė prasmė. Svarbu pažymėti, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas teisės aiškinimo ir taikymo praktikoje konstatavo, kad, sprendžiant, ar sutarties sąlygos turinys ir formuluotė išdėstyti aiškiai, vertinama, ar esminės nuostatos yra išdėstytos suprantamai normalių gebėjimų asmeniui, ar daug nuostatų apima sąlyga, ar kiekviena iš jų detalai aptarta. Taip pat gali turėti reikšmės tai, ar

sąlygos nuostata tiesiogiai suformuluota ir išreikšta taisyklėse, ar ne, ar reikšmingos nuostatos pateikiamos nuosekliai vienoje taisyklių dalyje, ar keliose vietose ir dėl to apsunkina susipažinimą ir tinkamą turinio suvokimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. balandžio 28 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-249-915/2015; 2017 m. vasario 17 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-38-378/2017).

Vertinant Taisyklių 1.21 papunkčio sąlygą, pažymėtina, kad šios sąlygos lingvistinė išraiška yra aiški ir pagal draudimo sutarties sąlygos formuluotę bei išraiškos būdą nekyla abejonių dėl šios draudimo sutarties sąlygos turinio ir prasmės. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad Taisyklių 1.21 papunkčio sąlyga turi būti aiškintina standartines draudimo sutarties sąlygas pasiūliusios šalies nenaudai ir pareiškėjo naudai. Įvertinus Lietuvos banko nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad teisės aktams neprieštaraujanti ir aiški Taisyklių 1.21 papunkčio sąlyga, su kuria prieš sudarydamas draudimo sutartį pareiškėjas sutiko, yra taikytina tarp pareiškėjo ir draudiko sudarytai transporto priemonių draudimo sutarčiai (draudimo liudijimas Nr. 104255155) ir draudimo sutarties šalims ji yra privaloma.

Dėl draudimo išmokos dydžio apskaičiavimo

Vertinant ginčo šalių nurodytas aplinkybes, kuriomis jos remiasi kaip savo reikalavimų ir atsikirtimų pagrindu dėl draudiko išmokėtos draudimo išmokos dydžio nustatymo pagrįstumo, pažymėtina, kad pareiškėjas teigė, jog draudikas, apskaičiuodamas nuostolį dėl transporto priemonės „Lexus LS 460“ dalių sugadinimo, nepagrįstai taikė Taisyklių 1.21 papunktį, nors nuostolio dėl apdrausto automobilio dalių vagystės atveju sugadinimo apskaičiavimo tvarką nustato Taisyklių 9.7 papunktyje įtvirtintos sąlygos. Pareiškėjo teigimu, draudikas, apskaičiuodamas draudimo išmoką, privalėjo vadovautis turto vertinimo ataskaitos duomenimis apie nuostolio dydį. Draudikas, nesutikdamas su pareiškėjo nurodytomis aplinkybėmis, pabrėžė draudimo išmoką apskaičiavęs vadovaudamasis ginčo šalių nustatytais draudimo sutarties sąlygomis.

Taisyklių 9.7 papunktyje nustatyta, kad transporto priemonės dalių vagystės atveju nuostoliai atlyginami tik pateikus remonto faktą bei apmokėjimą patvirtinančius dokumentus. Nepateikus minėtų dokumentų, nuostoliai atlyginami vadovaujantis Taisyklių 9.6.1 papunkčio nuostatomis. Taisyklių 9.6.1.1 papunktyje nustatyta, kad, jeigu nepateikiami transporto priemonės remonto išlaidas ir apmokėjimą patvirtinantys dokumentai, būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos be PVM pagal gamintojo rekomenduojamus laiko normatyvus, bet ne didesnius nei draudiko rekomenduojamo autoserviso valandiniai įkainiai, ir draudiko nurodytus keičiamų detalių ir (ar) dalių (naujų neoriginalių, naudotų, o jų nesant rinkoje, naujų originalių), atitinkančių sugadintos transporto priemonės technologijos lygį, įkainius, atsižvelgiant į kainą, kurią už detales ir (ar) dalis sumokėtų draudikas.

Vertinant Lietuvos bankui pateiktus įrodymus, nustatyta, kad draudikas, vadovaudamasis Taisyklių 9.6.1.1 papunkčio sąlygomis, 2016 m. spalio 18 d. naudodamasis kompiuterine programa „Audatex“ sudarė transporto priemonės „Lexus LS 460“ remonto sąmatą. Joje nurodė, kad būtinosios automobilio remonto išlaidos (be PVM) sudaro 1 631,83 Eur. Draudiko paaiškinimai patvirtina, kad 2016 m. spalio 18 d. automobilio remonto sąmatoje nurodytos 1 631,83 Eur būtinosios automobilio remonto išlaidos buvo apskaičiuotos, vadovaujantis automobilių detalėmis prekiaujančios įmonės UAB „Rimelana“ draudikui pateiktais duomenimis, kad keičiamų automobilių detalių įsigijimo išlaidos yra 1000 Eur. Remonto sąmatoje nurodyta, kad, išskaičiavus draudimo sutarčiai taikytiną procentinę išskaitą, nuostolis dydis – 1 286,26 Eur. Pareiškėjui pateikus 2016 m. lapkričio 25 d. sudarytą Transporto priemonės vertinimo pažymą Nr. 16-511-05, draudiko ekspertas pareiškėją 2016 m. gruodžio 7 d. raštu informavo apie apskaičiuotą 3 042,90 Eur draudimo išmoką, atlyginančią nuostolius dėl automobilio sunaikinimo, ir 9 Eur už automobilio saugojimą 3 paras.

Siekdamas pagrįsti savo nuomonę, kad transporto priemonės „Lexus LS 460“ remontas ekonomiškai nebuvo tikslingas, draudikas Lietuvos bankui nurodė, kad, atsižvelgdamas į pareiškėjo prašymą automobilio atkūrimo išlaidas skaičiuoti pagal naujų originalių transporto

priemonės „Lexus LS 460“ detalių kainas, taikant šioms detalėms nuvertinimo normas, pakartotinai naudodamasis kompiuterine programa „Audatex“ sudarė transporto priemonės „Lexus LS 460“ remonto sąmatą ir nustatė, kad automobilio remonto išlaidos (be PVM) sudaro 6 089,62 Eur. Kaip minėta, norėdamas pagrįsti savo nuomonę draudikas remiasi 2017 m. vasario 9 d. remonto įmonės UAB „Mototoja“ sudaryta transporto priemonės „Lexus LS 460“ remonto sąmata, kurioje nurodyta, kad, būtinąsias automobilio remonto išlaidas skaičiuojant pagal naujų originalių detalių kainas ir nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo, automobilio remonto išlaidos yra lygios 8 444,04 Eur.

Vertinant pareiškėjo teiginius, kad draudikas nepagrįstai taikė Taisyklių sąlygas dėl transporto priemonės pripažinimo ekonomiškai netikslinga remontuoti, nes šios sąlygos netaikytinos, apskaičiuojant nuostolius transporto priemonės dalių vagystės atveju, pažymėtina, kad Taisyklių 9.1 papunktyje nurodyta, kad nuostolio dydį nustato draudikas, vadovaudamasis draudimo sutarties sąlygomis ir surinktais dokumentais, pagrindžiančiais nuostolį ir jo dydį. Taisyklių 9.1 papunkčio sąlygą sistemiškai aiškinant su kitomis draudimo sutarties sąlygomis, darytina išvada, kad draudikas, atsižvelgdamas į jo rekomenduojamų remonto įmonių apskaičiuotą dėl apdrausto automobilio dalių vagystės būtinųjų remonto išlaidų dydį, pagal Taisyklių 1.21 papunkčio nuostatą įvertinęs, ar remonto išlaidos neviršija automobilio rinkos ir likutinės vertės skirtumo arba nėra jam lygios, priima sprendimą dėl automobilio remonto tikslingumo. Jeigu apdraustas automobilis Taisyklių 1.21 papunkčio pagrindu pripažįstamas neremontuotinu, taikomos Taisyklių 9.8 papunkčio nuostatos dėl nuostolio pagal automobilio rinkos ir likutinės verčių skirtumą atlyginimo.

Lietuvos bankui pateikti dokumentai ir paaiškinimai patvirtina, kad draudikas transporto priemonės „Lexus LS 460“ rinkos ir likutinės verčių skirtumą nustatė pagal atliktą rinkos tyrimą ir turto vertinimo ataskaitoje nurodytą 10 805 Eur automobilio rinkos vertę, taip pat pagal automobilio pardavimo aukciono būdu kainas apskaičiuotą 7 433 Eur automobilio likutinę vertę. Kadangi pagal originalių automobilio keičiamų detalių kainas draudiko apskaičiuotos 6 089,62 Eur ir remonto įmonės UAB „Mototoja“ nustatytos 8 444,04 Eur automobilio remonto išlaidos ir Transporto priemonės vertinimo pažymoje nurodytos 5 863,38 Eur transporto priemonės atkūrimo išlaidos viršija pagal 10 805 Eur transporto priemonės „Lexus LS 460“ rinkos vertės ir 7 433 Eur likutinės vertės skirtumą apskaičiuotą 3 372 Eur nuostolį, darytina išvada, kad draudikas priėmė pagrįstą sprendimą dėl transporto priemonės „Lexus LS 460“ pripažinimo sunaikinta ir pagrįstai nuostolį apskaičiavo pagal Taisyklių 9.8 papunkčio sąlygas.

Atsižvelgiant į pareiškėjo nuomonę, kad draudikas privalėjo vadovautis ne savo apskaičiuotu nuostolio dydžiu, o turto vertinimo ataskaitos duomenimis, pažymėtina tai, kad pareiškėjas, sudarydamas draudimo sutartį, pasirinko tam tikrus draudimo sutarties sąlygų variantus ir vienas iš jų – remontas draudiko pasirinkimu. Draudimo liudijime įtvirtinta individuali draudimo sutarties sąlyga, kad „remontas organizuojamas draudiko pasirinkimu“, yra detalizuota Taisyklių 9.6.1.1 papunktyje: automobilio remonto išlaidos negali būti didesnės nei draudiko apskaičiuotos arba jo rekomenduotų remonto įmonių nustatytos automobilio remonto išlaidos.

Kaip minėta, Taisyklių 9.1 papunktyje aiškiai įtvirtinta, jog nuostolio dydį nustato draudikas. Taisyklėse nėra nuostatų, kad apdraustos transporto priemonės būtinąsias remonto išlaidas turi būti skaičiuojamos pagal turto vertintojo nustatytas automobilio atkūrimo išlaidas. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad dėl 2016 m. spalio 7 d. įvykio pareiškėjo patirtas nuostolis turėjo būti skaičiuojamas ne pagal draudimo sutartyje nustatytą nuostolio skaičiavimo tvarką, o pagal turto vertinimo ataskaitos duomenis.

Šiame kontekste taip pat svarbu pažymėti, kad Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 23 ir 24 straipsniuose nėra nuostatų, kad turto vertinimo ataskaita turi didesnę įrodomąją galią vertinant įrodymus, pateiktus nagrinėjant civilinio pobūdžio ginčą. Taigi turto vertinimo ataskaitoje nurodyti duomenys turi būti vertinami kartu su pateiktų įrodymų visuma.

Lietuvos bankui pateikti įrodymai pagrindžia, kad draudikas, nustatydamas transporto

priemonės „Lexus LS 460“ rinkos vertės dydį, vadovavosi Transporto priemonės vertinimo pažymos Nr. 16-511-05 duomenimis apie automobilio rinkos vertę. Draudikas transporto priemonės „Lexus LS 460“ liekanų, kurias galima realizuoti, vertę nustatė vadovaudamasis duomenimis apie parduodamo automobilio likučių aukciono būdu kainas. Draudikas Lietuvos bankui pateikė 2016 m. gruodžio 6 d. Pasibaigusio aukciono ataskaitą, kurioje nurodyta, kad „laimėjusi suma yra 7 433 Eur“. Svarbu tai, kad pareiškėjas draudiko apskaičiuotas 7 433 Eur automobilio likutinės vertės neginčijo. Kadangi nuostolio dėl 2016 m. spalio 7 d. įvykio dydis buvo apskaičiuotas vadovaujantis draudimo sutarties sąlygomis, įvertinus pareiškėjo pateiktame įrodyme (turto vertinimo ataskaitoje) įtvirtintus duomenis, darytina išvada, kad draudiko apskaičiuotas 3 372 Eur nuostolio dėl transporto priemonės „Lexus LS 460“ sunaikinimo dydis yra pagrįstas.

Dėl transporto priemonės „Lexus LS 460“ saugojimo išlaidų atlyginimo

Vertinant pareiškėjo argumentus, kad draudikas, apskaičiuodamas 9 Eur automobilio saugojimo išlaidas, nepagrįstai taikė Taisyklių 10.1.8 papunkčio nuostatas, pažymėtina tai, kad Taisyklių 10.1.8 papunktyje nustatyta draudiko pareiga atlyginti ne ilgiau kaip trijų parų būtinąsias transporto priemonės saugojimo išlaidas. Pareiškėjo teigimu, draudikas turėjo vadovautis Taisyklių 10.1.9 papunkčio nuostatomis ir pareiškėjo patirtas automobilio saugojimo 30 parų išlaidas (90 Eur) prilyginti būtinoms ir tikslingoms išlaidoms, atsiradusioms siekiant sumažinti nuostolį ar jo išvengti, ar vykdant kitus teisėtus draudiko nurodymus.

Atsikirtimuose dėl pareiškėjo nurodytų aplinkybių draudikas pabrėžė nenurodęs pareiškėjui saugoti transporto priemonės „Lexus LS 460“ liekanų, o priešingai – siūlė pareiškėjui jas parduoti aukciono būdu. Draudikas teigimu, transporto priemonės „Lexus LS 460“ apžiūra buvo atlikta 2016 m. spalio 7 d., t. y. draudžiamąjį įvykio dieną, ir automobilio apžiūros duomenų pakako draudiko ekspertui nuostoliams apskaičiuoti. Taigi po 2016 m. spalio 7 d. draudiko ekspertui atliktos sugadinto automobilio apžiūros pareiškėjui nebuvo būtina saugoti sugadintos transporto priemonės ir jis turėjo galimybę šią transporto priemonę parduoti arba atlikti jos remontą. Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, draudikas teigė priėmęs pagrįstą sprendimą pagal draudimo sutarties sąlygas pareiškėjui atlyginti transporto priemonės „Lexus LS 460“ saugojimo 3 paras išlaidas.

Pažymėtina, kad Lietuvos bankui ginčo šalių pateikti dokumentai negali patvirtinti, kad draudikas pareiškėjui raštu davė nurodymus transporto priemonę „Lexus LS 460“ saugoti 30 parų. Taisyklių 10.2 papunktyje įtvirtinti papildomų išlaidų atlyginimo reikalavimai: jos turi būti būtinos, protingos ir tikslingos, tačiau pareiškėjas Lietuvos bankui nepateikė jokių objektyvių įrodymų, kurie pagrįstų, kad transporto priemonę „Lexus LS 460“ buvo būtina ir tikslinga saugoti 30 parų.

Draudimo sutarties šalys, prieš sudarydamos draudimo sutartį, aiškiai susitarė dėl automobilio saugojimo išlaidų atlyginimo tvarkos ir dydžio, numatydamos, kad šios išlaidos atlyginamos ne ilgiau kaip už tris paras. Kadangi draudikas transporto priemonės „Lexus LS 460“ saugojimo išlaidas apskaičiavo vadovaudamasis draudimo sutarties nuostatomis, įvertinus tai, kad pareiškėjas neginčija draudiko apskaičiuoto vienos paros automobilio saugojimo kainos (3 Eur), darytina išvada, kad draudiko sprendimas kompensuoti transporto priemonės „Lexus LS 460“ saugojimo tris paras išlaidas (9 Eur) yra pagrįstas.

Dėl draudimo išmokos, atlyginančios nuostolius dėl vagystės, sumažinimo procentinės išskaitos suma

Vertinant pareiškėjo teiginius, kad draudikas nepagrįstai draudimo sutartyje nurodytą 10 procentų išskaitą pritaikė išmokėdamas automobilio saugojimo išlaidas atlyginančią draudimo išmoką, pažymėtina, kad Taisyklių 1.27 papunktyje nustatyta, jog procentinė išskaita (franšizė) – tai suma, kuria transporto priemonės ir (ar) atskirų jos dalių vagystės atveju draudikas mažina mokėtiną draudimo išmoką. Ši suma yra apskaičiuojama kaip draudimo sutartyje nurodytas procentinis dydis nuo mokėtinos draudimo išmokos sumos.

Atsižvelgiant į Taisyklių 1.27 papunkčio sąlygas, darytina išvada, kad procentinė išskaita yra taikoma apskaičiuojant visus dėl apdrausto automobilio dalių vagystės patirtus nuostolius atlyginančią draudimo išmoką, atskirai neišskiriant nuostolio dėl transporto priemonės „Lexus LS 460“ sunaikinimo ir nuostolio dėl automobilio saugojimo. Kadangi nuostolį dėl automobilio dalių vagystės atlyginanti draudimo išmoka buvo apskaičiuota pagal nuostolį dėl transporto priemonės „Lexus LS 460“ sunaikinimo (3 372 Eur) ir nuostolį dėl automobilio saugojimo tris paras (9 Eur), draudikas, apskaičiuodamas draudimo išmoką, pagrįstai ją sumažino draudimo sutartyje nustatytu 10 procentų dydžiu.

Dėl turto vertinimo samdymo išlaidų atlyginimo

Vertinant ginčo šalių nurodytas aplinkybes, kuriomis jos remiasi kaip savo reikalavimų ir atsikirtimų pagrindu dėl turto vertinimo samdymo išlaidų atlyginimo, pažymėtina, kad pareiškėjas teigė patyręs 120 Eur turto vertintojo samdymo išlaidas, nes norėjo įrodyti transporto priemonei „Lexus LS 460“ dėl 2016 m. spalio 7 d. įvykio padarytos žalos dydį, todėl šios išlaidos turi būti atlygintos CK 6.249 straipsnio 4 dalies 2 punkto pagrindu. Draudikas, nesutikdamas su pareiškėjo reikalavimu, nurodė, kad šios išlaidos nepriskirtinos prie draudimo sutartyje nurodytų atlygintinų išlaidų, ir pabrėžė, kad pareiškėjas į turto vertintoją kreipėsi dar nepasibaigus 2016 m. spalio 7 d. įvykio administravimui. Be to, draudiko teigimu, pateikta turto vertinimo ataskaita nelėmė jo pirminio sprendimo dėl draudimo išmokos dydžio (1 286,26 Eur) pakeitimo, taigi, apskaičiuodamas dėl 2016 m. spalio 7 d. įvykio patirto nuostolio dydį, draudikas nesivadovavo pareiškėjo pateikta turto vertinimo ataskaita.

Vertinant draudiko teiginius, kad pareiškėjas į turto vertintoją kreipėsi savo iniciatyva, o ne siekdamas nuginčyti draudiko 2016 m. spalio 18 d. apskaičiuotą transporto priemonės „Lexus LS 460“ remonto kainą, pažymėtina, kad Lietuvos bankui ginčo šalių pateikti dokumentai ir paaiškinimai patvirtina, kad draudikas po 2016 m. spalio 7 d. pareiškėjo pranešimo apie draudžiamąjį įvykį pateikimo 2016 m. spalio 8 d. raštu pareiškėją informavo apie rekomenduojamas remonto įmones. 2016 m. spalio 25 d. pareiškėjas gavo 2016 m. spalio 18 d. sudarytą automobilio remonto sąmatą, 2016 m. spalio 26 d. raštu jis kreipėsi į draudiko ekspertą, nurodydamas, kad nei jis, nei draudiko rekomenduotos remonto įmonės neranda keičiamų automobilio dalių. Pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką nurodė, kad, atsižvelgiant į tai, kad draudiko rekomenduotos remonto įmonės neturėjo automobilio keičiamų dalių, o draudiko 2016 m. spalio 18 d. apskaičiuotos 1 631,83 Eur draudimo išmokos už automobilio remontą nepakako automobilio būklei, buvusiai iki 2016 m. spalio 7 d. įvykio, atkurti, pareiškėjas kreipėsi į turto vertintoją dėl 2016 m. spalio 7 d. įvykio metu automobiliui padarytos žalos įvertinimo.

Vertinant draudiko nurodytas aplinkybes, kad pareiškėjas kreipėsi į turto vertintoją draudikui nepriėmus galutinio sprendimo dėl automobilio remonto išlaidų dydžio, kadangi 2016 m. spalio 7 d. įvykio administravimo metu pareiškėjas draudikui pateikė prašymą draudiko nustatytas 1 631,83 Eur automobilio remonto išlaidas perskaičiuoti pagal originalių detalių kainas, pažymėtina, kad Lietuvos bankui pateikti dokumentai negali pagrįsti, kad pareiškėjas draudikui raštu būtų teikęs minėtą prašymą. Be to, pareiškėjas Lietuvos bankui pateikė UAB „Rimelana“ ir draudiko rekomenduotos remonto įmonės UAB „Automobilių dažymo sistemos“ raštus, kurie patvirtina, kad minėtoms įmonėms nepavyko gauti keičiamų transporto priemonės „Lexus LS 460“ dalių. Lietuvos bankui pateikti įrodymai suteikia pagrindą konstatuoti, kad draudiko rekomenduotos įmonės neturėjo galimybių pakeisti automobilio detalių analogiškėmis dėl 2016 m. spalio 7 d. sugadintoms ir pavogtoms detalėms, todėl pareiškėjas pateikė draudikui reikalavimą draudimo išmoką apskaičiuoti pagal turto vertinimo ataskaitoje nustatytą automobilio remonto kainą.

Taisyklių 9.6.1.1 papunktyje nustatyta, kad, nesant rinkoje naujų neoriginalių arba naudotų dalių, būtinosios automobilio remonto išlaidos turi būti skaičiuojamos pagal naujų originalių detalių kainas. Atsižvelgiant į tai, kad draudikas nepateikė Lietuvos bankui pareiškėjo pateiktų įrodymų, kad naujų neoriginalių arba naudotų dalių nebuvo rinkoje, paneigiančių įrodymų, darytina išvada, kad pagal naudotų automobilio detalių kainas 2016 m. spalio 18 d.

nustatytos remonto išlaidos, net ir nesant pareiškėjo prašymo, pagal draudimo sutarties sąlygas turėjo būti perskaičiuotas pagal naujų originalių detalių kainas.

Svarbu pažymėti, kad Lietuvos bankui pateikti pareiškėjo ir draudiko eksperto elektroninio susirašinėjimo duomenys patvirtina, kad, 2016 m. gruodžio 2 d. pareiškėjui pateikus turto vertinimo ataskaitą, dar 2016 m. gruodžio 7 d. buvo priimtas draudiko sprendimas išmokėti 3 042,90 Eur draudimo išmoką. Lietuvos bankui pateikti dokumentai negali pagrįsti draudiko nurodytų aplinkybių, kad, pareiškėjui kreipusis į turto vertintoją dėl automobilio remonto išlaidų įvertinimo, draudikas pareiškėjo prašymu automobilio remonto kainą apskaičiavo pagal originalių detalių kainas ir dar nebuvo priėmęs galutinio sprendimo dėl būtinų transporto priemonės „Lexus LS 460“ remonto išlaidų dydžio. Lietuvos bankui pateikti dokumentai ir paaiškinimai taip pat negali patvirtinti, kad draudiko 2016 m. spalio 18 d. apskaičiuota 1 631,83 Eur žala dar iki pareiškėjui pateikiant turto vertinimo ataskaitą draudiko buvo perskaičiuota pagal originalių automobilio detalių kainas Taisyklių 9.6.1.1 papunkčio sąlygų pagrindu (nesant rinkoje naujų neoriginalių arba naudotų dalių). Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo draudiko nurodytų aplinkybių, kad pareiškėjas į turto vertintoją kreipėsi dar nepasibaigus 2016 m. spalio 7 d. įvykio administravimui, laikyti pagrįstomis.

Vertinant draudiko teiginius, kad pateikta turto vertinimo ataskaita nelėmė draudiko pirminio sprendimo pakeitimo ir kad draudikas, apskaičiuodamas dėl 2016 m. spalio 7 d. įvykio patirto nuostolio dydį, nesivadovavo pareiškėjo pateikta turto vertinimo ataskaita, pažymėtina tai, kad Lietuvos bankui pateikti dokumentai suteikia pagrindą, konstatuoti kad, 2016 m. gruodžio 2 d. pareiškėjui pateikus turto vertinimo ataskaitą draudiko sprendimas dėl transporto priemonės „Lexus LS 460“ remonto tikslingumo buvo persvarstytas ir pakeistas, nustatant, kad automobilis dėl 2016 m. spalio 7 d. įvykio yra sunaikintas. Darytina išvada, kad draudikas, vadovaudamasis Transporto priemonės vertinimo pažyma, iš naujo įvertino padarytą žalą ir pripažino, kad buvo apskaičiuotos nepagrįstai mažos būtiniosios transporto priemonės „Lexus LS 460“ remonto išlaidos (1 631,83 Eur). 2016 m. spalio 18 d. draudiko nustatytos automobilio remonto kainos nepagrįstumą patvirtina ir turto vertinimo ataskaitoje nurodytos remonto kaina (5 863,38 Eur), ir 2016 m. vasario 9 d. remonto sąmata, kurioje nurodyta, kad automobilio remonto kaina – 6 089,62 Eur, ir UAB „Mototoja“ sudarytoje remonto sąmatoje nurodytos 8 444,04 Eur automobilio atkūrimo išlaidos.

Lietuvos bankui pateikti draudiko eksperto atlikto transporto priemonės „Lexus LS 460“ rinkos vertės nustatymo duomenys taip pat patvirtina, kad draudikas, priimdamas sprendimą, kad automobilio rinkos vertė – 10 805 Eur, vadovavosi turto vertinimo ataskaita – joje nurodyta automobilio rinkos vertė taip pat sudaro 10 805 Eur. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo draudiko teiginių, kad jis nesivadovavo turto vertinimo ataskaita, laikyti pagrįstais.

Apibendrinant Lietuvos banko nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad pareiškėjas 120 Eur turto vertinimo samdymo išlaidas patyrė įrodinėdamas dėl 2016 m. spalio 7 d. įvykio patirto nuostolio dydį. Pareiškėjas kreipėsi į nepriklausomą turto vertintoją po to, kai draudikas jį informavo, kad transporto priemonės „Lexus LS 460“ remonto išlaidos – 1 631,83 Eur, ir kai pareiškėjas gavo draudiko rekomenduotų remonto įmonių atsakymą, kad nėra galimybės įsigyti keičiamų automobilio detalių. Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad draudikas, įvertinęs turto vertinimo ataskaitą, pareiškėjui išmokėjo 3 042,90 Eur draudimo išmoką ir ji yra didesnė nei 2016 m. spalio 18 d. nustatyta 1 286,26 Eur draudimo išmoka.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad transporto priemonei padarytai žalai nustatyti reikalingos specifinės žinios, todėl pareiškėjas pagrįstai kreipėsi į nepriklausomą turto vertintoją. Draudikas Lietuvos bankui nepateikė įrodymų, patvirtinančių, kad pareiškėjo reikalaujamos atlyginti nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidos neatitinka rinkos kainų, todėl, remiantis nustatytomis aplinkybėmis, darytina išvada, kad pareiškėjo patirtos turto vertintojo samdymo išlaidos atitinka Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. kovo 20 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-479/2002, įtvirtintus nuostolius, kaip nukentėjusiojo asmens padarytų išlaidų, požymius, t. y. jos laikytinos protingomis, priverstinėmis ir būtinomis. Atsižvelgiant į tai ir vadovaujantis CK 6.249 straipsnio 4 dalies 2 punktu, pažymėtina, kad į pareiškėjo dėl 2016 m.

spalio 7 d. įvykio patirtus nuostolius taip pat turi būti įskaičiuotos jo patirtos 120 Eur turto vertintojo samdymo išlaidos.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.2 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Iš dalies patenkinti pareiškėjo A. M. reikalavimus ir rekomenduoti draudikui atlyginti pareiškėjo patirtas 120 Eur turto vertintojo samdymo išlaidas.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie šio sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytos rekomendacijos įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtos rekomendacijos, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Reguliuojamos rinkos priežiūros skyriaus
viršininkas, pavaduojantis Finansinių paslaugų
ir rinkų priežiūros departamento direktorių

Vaidas Cibas